

Борсук Н. Я., д.ю.н., доцент,
професор кафедри підприємницького та корпоративного права
ДВНЗ «Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана»

**САНКЦІЇ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ
БЕЗ ОТРИМАННЯ ВІДПОВІДНОГО ДОЗВОЛУ ОРГАНІВ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

Державні органи повинні пристосовуватись до сьогоденних викликів життя та працювати за новими правилами. Необхідно створювати дієві механізми співпраці між бізнесом та державними органами, які будуть ефективними протягом усієї тривалості воєнного стану. Не винятком став і Антимонопольний комітет України (надалі – «АМКУ», «Комітет»), який незважаючи на всі негаразди продовжує функціонувати, хоч і з певними обмеженнями. Зокрема, через складнощі доступу до державних реєстрів та інформаційних систем, АМКУ був вимушений тимчасово зупинити надання дозволів на концентрації.

Водночас, АМКУ на своєму офіційному сайті опублікував Рекомендаційні роз'яснення від 30 березня 2022 року № 1-рр щодо підготовки та отримання дозволів на концентрацію та узгоджені дії в період дії воєнного стану (надалі – «Роз'яснення») [3]. Опублікування зазначених Роз'яснень було необхідним з огляду на те, що навіть під час дії воєнного стану, учасники концентрації та/або узгоджених дій не звільняються від необхідності подання до АМКУ заяв про надання відповідних дозволів у випадках передбачених Законом України «Про захист економічної конкуренції» [1]. При цьому, згаданими Роз'ясненнями було визначено спрощений порядок підготовки, складання та подання заяв про надання дозволу на узгоджені дії та концентрацію та пом'якшено відповідальність за концентрацію без дозволу Комітету.

Якщо вести мову про зміст заяв та документів, які необхідно долучити до них, то тут варто зазначити, що АМКУ знизив вимоги до них. Вочевидь, це пов'язано з обставинами, що ускладнюють збір необхідної документації, та обмеженням доступу до публічних реєстрів, а тому заявникам дозволено подавати скорочений перелік інформації в заяві та доданих до неї документів, а також встановлено спрощений порядок їх подання [3].

Комітет вирішив піти на зустріч суб'єктам господарювання у цих непростих умовах, дозволивши їм подавати лише найнеобхідніші документи, про цьому дозволивши заявникам подавати інші документи виключно на їх власний розсуд. Проте, важливим моментом є те, що заявники протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану повинні будуть подати до Комітету так звані «доповнення», тобто всі інші, раніше не подані документи, які передбачені Законом «Про захист економічної конкуренції» та Положенням про концентрацію [2]. Тобто, АМКУ надав суб'єктам господарювання умовну «відстрочку» в контексті долучення до заяв документів до завершення воєнного стану. Також у випадку внесення змін до раніше вже поданих документів як в паперовій так і електронній формі, заявнику необхідно буде повторно надіслати такі документи.

Водночас, відповідно до Роз'яснень АМКУ [3], заявникам при поданні обох видів заяв необхідно буде окремо зазначити: 1) кінцевих бенефіціарних власників усіх суб'єктів господарювання учасників концентрації (узгоджених дій); 2) наявність у структурі власності учасників концентрації фізичних або юридичних осіб – резидентів Російської Федерації, у тому числі де власником акцій, часток паїв прямо або опосередковано виступає Російська Федерація, та пов'язаних дієздатних осіб, що є: чоловіком (дружиною), батьками, дітьми, братами, сестрами; 3) те, чи поширюється на учасників концентрації (узгоджених дій) дія Закону України «Про санкції».

Надання інформації, щодо потенційної наявності у структурі учасників концентрації (узгоджених дій) резидентів Російської Федерації є необхідною

вимогою сьогодення, яка консолідується з політикою України щодо очищення вітчизняного бізнесу від сліду держави-агресора.

На сьогоднішній день, суб'єктам господарювання слід очікувати на те, що одразу після надходження заяв вони будуть ставитися «на паузу» на період дії воєнного стану. Звісно, що за таких умов бізнес знаходиться в стані невизначеності щодо можливості отримання дозволів з боку АМКУ, адже невідомо доки триватиме воєнний стан.

Розуміючи те, що за таких обставин рішення за результатами розгляду заяв можуть бути прийняті уже після вчинення суб'єктами господарювання заявлених концентрацій, Комітет вирішив значно зменшити санкційне навантаження за здійснення відповідних дій до отримання дозволу [3].

Питання відповідальності за здійснення концентрації найбільше цікавлять бізнес, тому Комітет, керуючись принципами пропорційності, недискримінаційності та розумності, надав чітке роз'яснення штрафних санкцій у разі здійснення під час дії воєнного часу концентрації без отримання відповідного дозволу органів Комітету, якщо наявність такого дозволу необхідна, а такі дії не є забороненими відповідно до Закону України «Про санкції». Зазначений штраф визначатиметься в розмірі, що не перевищує 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що на сьогодні еквівалентний 51 000 гривень, і що для АМКУ загалом вважається справді доволі м'яким покаранням.

Але такий розмір штрафу визначатиметься лише у разі, якщо такі дії не призведуть до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції ринку в Україні, дотримання вимог та строків оформлення та подання заяви, визначених у Рекомендаційних роз'ясненнях, які надані Комітетом. У випадку не дотримання встановлених строків – штраф буде встановлюватися у розмірі, що не перевищує 20 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що на сьогодні еквівалентно 340 000 гривень [3].

Відповідно до Роз'яснень [3] положення щодо пом'якшення санкцій за концентрацію не застосовуватимуться у випадках, якщо учасниками концентрації в поданих заявах надано недостовірну інформацію.

Вказані вище винятки не застосовуватимуться також у тому випадку, коли кінцевим бенефіціарним власником одного з учасників концентрації є Російська Федерація або громадяни Російської Федерації, які підтримали військову агресію проти України, або якщо Комітет матиме обґрунтовані підозри, що метою концентрації є виведення активів, часток, паїв, акцій з-під дії міжнародних санкцій запроваджених за військову агресію проти України [3]. У такому випадку штраф визначатиметься у максимальному розмірі, передбаченому Законом [1], тобто 5 % доходу суб'єкта господарювання від реалізації продукції за останній звітний рік.

Отже, процедура розгляду заяв про дозвіл на концентрацію зазнала значних змін, що викликано активними воєнними діями на території України. Комітет значно спростив процедуру подання цих заяв, але не звільнив їх учасників від обов'язку подавати заяву на отримання дозволу на концентрацію, а також не скасував відповідальність за здійснення таких дій без отримання дозволу. При цьому, керуючись принципами пропорційності, недискримінаційності та розумності, Комітет звів до мінімуму розмір штрафних санкцій, що будуть застосовуватися до суб'єктів бізнесу, за винятком громадян країни-агресора.

Список використаних джерел:

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 року. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
2. Положення про порядок подання та розгляду заяв про попереднє отримання дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання від 19.02.2002 року № 33-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-02#Text>

3. Про деякі питання, пов'язані з наданням та розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію. Рекомендаційні роз'яснення Антимонопольного комітету України від 30.03.2022 року № 1-pp URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-povyazani-z-nadannyam-ta-rozglya-dom-zayav-pro-nadannya-dozvolu-na-uzgodzheni-diyi-koncentraciyu?v=624d6f1715abc>

Галіахметов І. А., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри підприємницького та корпоративного права
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ, НАДЗВИЧАЙНОГО ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до сучасних підходів національна критична інфраструктура (далі – КІ) включає різноманітні об'єкти,^{Прим. 1} системи і мережі (як фізичні, так і віртуальні), відібрані за основною ознакою – вони є настільки важливими для життєдіяльності країни, що їх знищення або вихід з ладу (повний або частковий) можуть призвести до швидких важких наслідків для окремих громадян, усього суспільства і держави в цілому. Правовий режим об'єктів КІ в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, особливого періоду регулюється законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану» та «Про оборону України» тощо. Своєю чергою особливий правовий режим (воєнного стану), що введений в Україні Указом Президента від 24.02.2022 р. № 64/2022 передбачає надання відповідним

^{Прим. 1} Об'єкти інфраструктури, системи, їх частини та їх сукупність, які є важливими для економіки, національної безпеки та оборони, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам (п.13 ч.1 ст.1 Закону України «Про критичну інфраструктуру»).